Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

KÖNYVISMERET HÁZI DOLGOZAT

KÉT ÚTIKÖNYV KÖNYVÉSZETI SZEMPONTÚ ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Készítette: Jakab Éva
Konzulens: Buda Attila
PPKE Kiadói szerkesztő I. évfolyam
Paks, 2010. június 08.

Bevezetés

A dolgozat témájául két útikönyv tipográfiai összehasonlítását választottam. Az útikönyvek közel állnak az érdeklődésemhez, ezért a két könyv bemutatása során nem zárható ki az olvasói szemszög indokoltnál erősebb előtérbe kerülése sem.

A könyvek bibliográfiai adatai:

a) Nagy-Britannia útikönyv, Budapest, Panemex, 2008.
   ISBN 978 9 639491 74 8, ISSN 1219-249 X
b) Erdély útikönyv, Budapest, Jel-Kép Bt., 2002.
   ISBN 963 202 411 7

A könyvek főbb műszaki adatai:

Méret:	130 x 220 mm	130 x 180 mm
	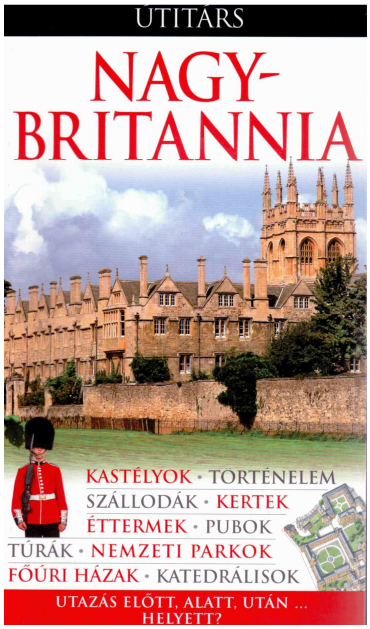	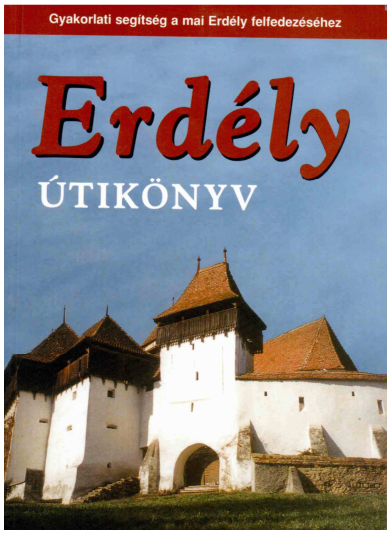
Terjedelem:	720 oldal	352 oldal
Nyomdai ív:	45 ív	28,25 ív
Gerincvastagság:	35 mm	20 mm

Két útikönyv tipográfiai összehasonlítása

A könyv borítója és fizikai megjelenése

A két magyar nyelvű útikönyv már külső megjelenésében is jelentős különbözőséget sejtet.

A Kínában nyomtatott Nagy-Britannia útikönyv B5 formátumú, keskenyebb az ISO szabványnál, a vágott mérete (130 x 220 mm) alapján a brit szabványméretek (B sorozat: 129 x 198 mm) közé tartozik. A könyv belíve cérnafűzött, 45 nyomdai ív műnyomó papíron. A borító kartonált kötésű, fóliázott. A kartonfedél behajtott részei, a fülek praktikusan helyettesítik a könyvjelzőt: a fülek második, a könyv szélétől 17 mm-re eső bígelése lehetővé teszi, hogy az olvasó akár a könyv közepéig jelöljön vele. A könyv fekete-fehér oromszegős gerince kellően széles, 45 mm, így igen sok információt tartalmaz: felül egy, az országra nagyon jellemző kis fotórészlet mellett a sorozat címe (Útitárs) olvasható, középen két sorban elfér a Nagy-Britannia cím, alatta vízszintesen a bővített kiadás szöveg, egy kis embléma (The George) és piros sávon a kiadó neve. A gerinc függőleges szövegei alulról felfelé olvashatók. A borító első oldalán a gerinc egyes elemei ismétlődnek: sorozat címe fekete alapon fehér betűkkel, a könyv címe, az ország neve piros nagybetűkkel, a borító középső részén a gerincről ismerős fotó kiteljesedve (Merton College, Oxford), alatta kicsi kontúros kép, térképecske és a tartalomra utaló címszavak. A borító elrendezése, elemei összhangban vannak a belív formai világával.

A szegedi Kossuth Nyomdában készített Erdély útikönyv A5 formátumú, vágott mérete 130 x 180 mm. A könyv ragasztókötött, 28 nyomdai ív ofszet papíron. Az Erdély útkönyv is puhafedelű, de vékonyabb, fülek nélkül. A 20 mm vastag gerincen az Erdély útikönyv cím szerepel egyszínű alapon, alulról felfelé olvashatóan. A borító első oldalát ebben az esetben is egy jellemző kép uralja, a könyv címével osztozva a teljes oldalon. Utóbb be kell látnunk, az Erdély útikönyv borítója szintén helyesen sejteti a belív egyszerűségét, hagyományos formai világát.

Hasonlóság a két könyv között a borítón végigfutó reklámszöveg, az Erdély útikönyv esetében a „Gyakorlati segítség a mai Erdély felfedezéséhez” felül, a Nagy-Britannia útkönyv borítóján az „Utazás előtt, alatt, után … helyett?” figyelemfelkeltő szöveg alul, mindkét könyvnél piros sávon. A borítók hátsó oldala a könyveket kívánja eladni.

A borítónál maradva nyissuk ki a könyveket. Az Erdély útikönyv belső borítóoldalai vákát oldalak, szöveget nem tartalmaznak, fehérek. A Nagy-Britannia útikönyv kinyitása felfedi a fül újabb hasznát: az első fül tartalmat és színkódot tartalmaz, a hátsó fül jelmagyarázatot. Az első előzéken és az első oldalon (a szennycímoldal helyén) mindkét oldalt elfoglaló színes kép, jobb oldalon a képen keretben a cím, a hátsó előzéken és az utolsó oldalon London belvárosának térképe található.

A könyv szerkezeti elemei

A címnegyedív egyik könyv esetében sem teljes, nem szabályos. A szennycímoldal egyszerűen hiányzik, helyén rögtön a címoldalt találjuk. A Nagy-Britannia útikönyv címoldala színes, keretben a sorozatcím, az ország megnevezése, a főmunkatárs neve, a kiadó emblémája és neve, valamint a kiadás helye (Budapest) olvasható. Az Erdély útikönyv címoldala hagyományos: Erdély útikönyv, 2002, Budapest olvasható fehér oldalon.

A címlap verzója mindkét könyv esetében tartalmazza a copyright oldal és a kolofon szokásos adatait, a Nagy-Britannia útikönyv esetében bővebben és kiegészülve az idegen nyelvű eredeti kéziratból adódó információkkal. Meglepő megoldás, hogy a Nagy-Britannia útikönyv címoldal hátoldala kéthasábos: az előbbiekben említett adatok a kétharmadnyi oldalt elfoglaló bal oldali hasábot foglalják el, a maradék jobboldali harmadon már a tartalom kezdődik.

A főszöveget megelőző járulékos részek közül mindkét könyv – a műfaj és használhatóság miatt ésszerűen – a tartalomjegyzéket a könyv elején tartalmazza.

LONDON, NEW YORK,
MELBOURNE, MUNICH AND DELHI
www.dk.com

A mű eredeti címe: Eyewitness Travel Guides – Great Britain
First published in Great Britain in 1995
by Dorling Kindersley Limited 80 Strand, London WC2R 0RL
Copyright 1995, 2008 © Dorling Kindersley Limited, London
A Penguin Company

MŰVÉSZETI SZERKESZTŐ: Stephen Bere
PROJEKTSZERKESZTŐ: Marian Broderick
SZERKESZTŐK: Carey Combe, Sara Harper, Elaine Harries, Kim Inglis, Ella Milroy, Andrew Szudek, Nia Williams TERVEZŐK: Susan Blackburn, Elly King, Colin Loughrey, Andy Wilkinson
FŐMUNKATÁRSAK: Josie Barnard, Christopher Catling, Juliet Clough, Lindsay Hunt, Polly Phillimore, Martin Symington, Roger Thomas
TÉRKÉPEK: Jane Hanson, Phil Rose, Jennifer Skelley (Lovell Johns Ltd), Gary Bowes (Era-Maptec Ltd)
FÉNYKÉPEK: Joe Cornish, Paul Harris, Rob Reichenfeld, Kim Sayer
ILLUSZTRÁCIÓ: Gary Cross, Richard Draper, Jared Gilby (Kevin Jones Assocs), Paul Guest, Roger Hutchins, Chris Orr & Assocs, Malinge Partnership, Ann Winterbotham, John Woodcock

Reproduced by Colourscan (Singapore)
Printed and bound by South China Printing Co. Ltd., China

FORDÍTOTTA: Dr. Thomka István, Tamás Anna, Molnár Anna

ISBN 978 9 639491 74 8
ISSN 1219-249 X

Hungarian Translation © Panemex Kft.,
Budapest, 2008

A kiadásért felel a Panemex Kft. ügyvezetője,
Budapest, 2008

Első borító nagy kép: Merton College, Oxford

MINDEN JOG FENNTARTVA.
JELEN KÖNYVET, ILLETVE ANNAK RÉSZEIT TILOS REPRODUKÁLNI, ADATBÁZIST BENDSZERBEN TÁROLNI, BÁRMILYEN FORMÁBAN VAGY ESZKÖZZEL – ELEKTRONIKUS ÚTON VAGY MÁS MÓDON – KÖZZÉTENNI A KIADÓK ENGEDÉLYE NÉLKÜL.

Az információkat az Útitárs körültekintően rendszeresen ellenőrizzük.

Minden erőfeszítést megtettünk, hogy ez a könyv a nyomdába adás előtt amennyire csak lehetséges, naprakész legyen. Az olvasó adatok azonban, mint a telefonszámok, a nyitvatartási idő, az árak, a képtárak kiállítási anyaga, valamint a menetrendek gyorsan változhatnak.

A kiadó az esetleges változásokért nem vállalhat felelősséget. A kiadó nagyra értékeli olvasói észrevételeit és megegyezését. Senior Publishing Manager, DK Eyewitness Travel Guides, Dorling Kindersley, 80 Strand, London WC2R 0RL

See DK complete catalogue at www.dk.com

TARTALOM

HOGYAN HASZNÁLJUK ÚTIKALAUZUNKAT? 6

Lovagi torna. 14. századi illusztráció

BEMUTATJUK NAGY-BRITANNIÁT

NAGY-BRITANNIA FELFEDEZÉSE 10

NAGY-BRITANNIA A TÉRKÉPEN 14

PILLANTÁS NAGY-BRITANNIÁRA 20

NAGY-BRITANNIA TÖRTÉNETE 38

NAGY-BRITANNIAI ESEMÉNYNAPTÁR 62

Beefeater, a londoni Tower testőre

LONDON

BEMUTATJUK LONDONT 72

WEST END ÉS WESTMINSTER 76

Eilean Donan vára a Loch Duich-on a Skót-felföldön

DÉL-KENSINGTON ÉS A HYDE PARK 94

REGENT'S PARK ÉS BLOOMSBURY 102

A CITY ÉS SOUTHWARK 108

LONDON KÖRNYÉKE 122

UTCAKERESŐ 127

DÉLKELET-ANGLIA

BEMUTATJUK DÉLKELET-ANGLIÁT 158

DÉL-ANGLIAI DOMBSÁG ÉS A CSATORNA PARTJA 164

KELET-ANGLIA 190

A TEMZE VÖLGYE 216

DÉLNYUGAT-ANGLIA

BEMUTATJUK DÉLNYUGAT-ANGLIÁT 240

WESSEX 246

DEVON ÉS CORNWALL 272

KÖZÉP-ANGLIA

BEMUTATJUK KÖZÉP-ANGLIÁT 298

BELSŐ-ANGLIA 306

KELET-KÖZÉP-ANGLIA 330

Jakab kori (17. század) „Öreg Ház" Herefordban

ÉSZAK-ANGLIA

BEMUTATJUK ÉSZAK-ANGLIÁT 346

LANCASHIRE ÉS A TÓVIDÉK 354

YORKSHIRE ÉS HUMBERSIDE 380

NORTHUMBRIA 414

WALES

BEMUTATJUK WALEST 432

ÉSZAK-WALES 440

DÉL- ÉS KÖZÉP-WALES 456

SKÓCIA

BEMUTATJUK SKÓCIÁT 478

SKÓT-ALFÖLD 490

A FELFÖLD ÉS A SZIGETEK 524

AMIRE AZ UTAZÓNAK SZÜKSÉGE VAN

SZÁLLÁSHELYEK 552

ÉTTERMEK 600

VÁSÁRLÁS 658

SZÓRAKOZÁS 660

KÜLÖNLEGES NYARALÁSOK ÉS SZABADTÉRI PROGRAMOK 662

KÖZÉRDEKŰ TUDNIVALÓK

GYAKORLATI TANÁCSOK 668

UTAZÁSI TANÁCSOK 680

NÉVMUTATÓ 692

A Nagy-Britannia útikönyv tartalomjegyzéke négyhasábos, nagybetűs, középre zárt. Mivel a tartalomjegyzékről van szó, és az nem túlzottan részletes, a verzál betű nem zavarja az olvashatóságot. A tartalomjegyzék elfér egy és egyharmad oldalon, a könyv célja szempontjából ez ügyes megoldás, azonban a két oldal együtt zsúfoltnak hat.

Az Erdély útikönyv tartalomjegyzéke kéthasábos, részletes, a cím alábontás jól átlátható, öt oldalt foglal el. (A könyv főszövegében a tartalomjegyzékben fellelhető címsor hierarchiát nem lehet azonnal felismerni: a második és a harmadrendű címek azonos betűnagyságúak, félkövérek.)

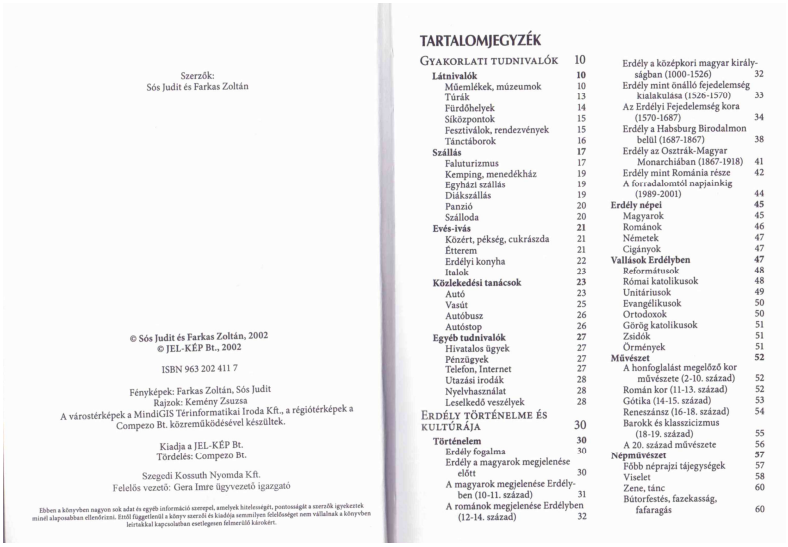

Szerzők:
Sós Judit és Farkas Zoltán

© Sós Judit és Farkas Zoltán, 2002
© JEL-KÉP Bt., 2002

ISBN 963 202 411 7

Fényképek: Farkas Zoltán, Sós Judit
Rajzok: Kemény Zsuzsa
A várostérképek a MindiGIS Térinformatikai Iroda Kft., a régiótérképek a Compezo Bt. közreműködésével készültek.

Kiadja a JEL-KÉP Bt.
Tördelés: Compezo Bt.

Szegedi Kossuth Nyomda Kft.
Felelős vezető: Gera Imre ügyvezető igazgató

Ebben a könyvben nagyon sok adat és egyéb információ szerepel, amelyek hitelességét, pontosságát a szerzők igyekeznek minél alaposabban ellenőrizni. Ettől függetlenül a könyv szerzői és kiadója semmilyen felelősséget nem vállalnak a könyvben leírtakkal kapcsolatban esetlegesen felmerülő károkért.

TARTALOMJEGYZÉK

GYAKORLATI TUDNIVALÓK 10
Látnivalók 10
Műemlékek, múzeumok 10
Türák 13
Fürdőhelyek 14
Síközpontok 15
Fesztiválok, rendezvények 15
Tánctáborok 16
Szállás 17
Faluturizmus 17
Kemping, mendékház 19
Egyházi szállás 19
Diákszállás 19
Panzió 20
Szálloda 20
Evés-ivás 21
Közért, pékség, cukrászda 21
Étterem 21
Erdélyi konyha 22
Italok 23
Közlekedési tanácsok 23
Autó 23
Vasút 25
Autóbusz 26
Autóstop 26
Egyéb tudnivalók 27
Hivatalos ügyek 27
Pénzügyek 27
Telefon, Internet 27
Utazási irodák 28
Nyelvhasználat 28
Leselkedő veszélyek 28
ERDÉLY TÖRTÉNELME ÉS KULTÚRÁJA 30
Történelem 30
Erdély fogalma 30
Erdély a magyarok megjelenése előtt 30
A magyarok megjelenése Erdélyben (10-11. század) 31
A románok megjelenése Erdélyben (12-14. század) 32
Erdély a középkori magyar királyságban (1000-1526) 32
Erdély mint önálló fejedelemség kialakulása (1526-1570) 33
Az Erdélyi Fejedelemség kora (1570-1687) 34
Erdély a Habsburg Birodalmon belül (1687-1867) 38
Erdély az Osztrák-Magyar Monarchiában (1867-1918) 41
Erdély mint Románia része 42
A forradalomtól napjainkig (1989-2001) 44
Erdély népei 45
Magyarok 45
Románok 46
Németek 47
Cigányok 47
Vallások Erdélyben 47
Reformátusok 48
Római katolikusok 48
Unitáriusok 49
Evangélikusok 50
Ortodoxok 50
Görög katolikusok 51
Zsidók 51
Örmények 51
Művészet 52
A honfoglalást megelőző kor művészete (2-10. század) 52
Román kor (11-13. század) 52
Gótika (14-15. század) 53
Reneszánsz (16-18. század) 54
Barokk és klasszicizmus (18-19. század) 55
A 20. század művészete 56
Népművészet 57
Főbb néprajzi tájegységek 57
Viselet 58
Zene, tánc 60
Bútorfestés, fazekasság, fafaragás 60

A tartalomjegyzéket egy térkép követi, a főszöveg mindezek hatására a 10. oldalon kezdődik, míg a Nagy-Britannia útikönyvben a 6. oldalon.

Más főszöveget megelőző járulékos részt (előszó, ajánlás, mottó) a könyvek nem tartalmaznak.

A főszöveg tekintetében ebben a dolgozatban az elrendezés, a tipográfiai megoldás lényeges, mely a következő dolgozatrész témája. A tartalom szerkezetében találunk eltéréseket és hasonlóságokat is. A főszöveg elején jelenik meg a Nagy-Britannia útikönyv esetén a „Hogyan használjuk útikalauzunkat” című kétoldalas útmutató és a „Bemutatjuk Nagy-Britanniát” című – történelmet, társadalmi, kulturális, művészeti, építészeti témákat röviden ismertető – hatvan oldalas fejezet. Az Erdély útikönyvben a „Gyakorlati tudnivalók” téma tizenkilenc oldalon keresztül látnivalók, szállás, evés-ivás, közlekedési tanácsok, egyéb tudnivalók témákat tartalmaz. A következő harminc oldal Erdély történelméről és kultúrájáról szól. Nagy tartalmi egység a látnivalók bemutatása. A Nagy-Britannia útikönyvben négyszáznyolcvan oldal hét nagy fejezetet tartalmaz az ország területi egységei alapján, melyből egy a fővárost jelenti. Az Erdély útikönyvben hat fejezetben háromszáz oldalon keresztül ismerhetjük meg a területrészeket. A tartalom szétosztásában különbözik a két könyv. Az Erdély útikönyv főszövege az egyik területrész bemutatásával fejeződik be, csak a főszöveg elején olvashatunk általános információkat. A Nagy-Britannia útikönyvben a főszöveg elején és végén keretet alkotnak a területrészhez nem köthető információk. Az utolsó országrész bemutatása után száztíz oldalas az „Amire az utazónak szüksége van” praktikus elnevezésű rész és harminc oldalas „Közérdekű tudnivalók” olvashatók.

Illusztrációkban nagyon gazdag a Nagy-Britannia útikönyv: a különböző méretű fotók, rajzok, ábrák, térképrészletek színesek. Az Erdély útikönyv négyszer két lapon tartalmaz színes

fotókat. Ezen kívül fekete-fehér térképek és a keretes írások vonalas ábrái bontják meg a szöveges részeket.

A főszöveget követő járulékos részek az Erdély útikönyvben a felsorolás sorrendjében: a féloldalas köszönetnyilvánítás, a hétoldalas helység- és címmutató, a kétoldalas névmutató és a szótár három oldalon. A Nagy-Britannia útikönyv főszöveget követő részei: a huszonöt oldalas név- és tárgymutató, valamint a három oldalas köszönetnyilvánítás. Jegyzet, utószó, irodalomjegyzék egyik útikönyvnek sem része.

Hiányzik mindkét könyv végéről a kolofon is. A hagyományosan a kolofonban olvasható adatokat a könyv elején találjuk.

A könyvoldal elemei

Az útikönyvek nem folyamatos olvasásra szánt irományok. A könyvek tipográfiai elemeit megnézve láthatjuk, hogy számos alapszabályt ezekben a könyvekben nem is alkalmaztak. A könyvek egy-egy oldalpárja jól mutatja a jellegzetességeket.

Nagy-Britannia útikönyv

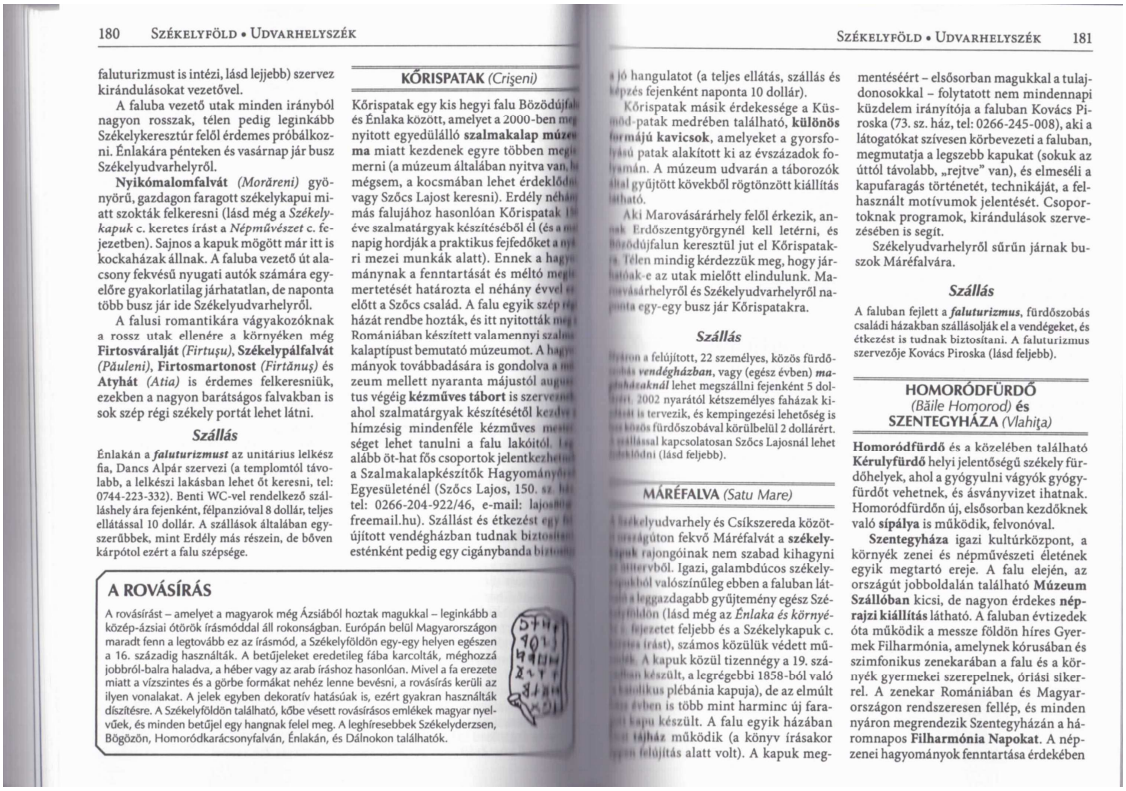

180 SZÉKELYFÖLD • UDVARHELYSZÉK

faluturizmust is intézi, lásd lejjebb) szervez kirándulásokat vezetővel.

A faluba vezető utak minden irányból nagyon rosszak, télen pedig leginkább Székelykeresztúr felől érdemes próbálkozni. Énlakára pénteken és vasárnap jár busz Székelyudvarhelyről.

Nyikómalomfalvát *(Morăreni)* gyönyörű, gazdagon faragott székelykapui miatt szokták felkeresni (lásd még a *Székelykapuk* c. keretes írást a *Népművészet* c. fejezetben). Sajnos a kapuk mögött már itt is kockaházak állnak. A faluba vezető út alacsony fekvésű nyugati autók számára egyelőre gyakorlatilag járhatatlan, de naponta több busz jár ide Székelyudvarhelyről.

A falusi romantikára vágyakozóknak a rossz utak ellenére a környéken még **Firtosváralját** *(Firtuşu)*, **Székelypálfalvát** *(Păuleni)*, **Firtosmartonost** *(Firtănuş)* és **Atyhát** *(Atia)* is érdemes felkeresniük, ezekben a nagyon barátságos falvakban is sok szép régi székely portát lehet látni.

Szállás

Énlakán a ***faluturizmust*** az unitárius lelkész fia, Dancs Alpár szervezi (a templomtól távolabb, a lelkészi lakásban lehet őt keresni, tel: 0744-223-332). Benti WC-vel rendelkező szálláshely ára fejenként, félpanzióval 8 dollár, teljes ellátással 10 dollár. A szállások általában egyszerűbbek, mint Erdély más részein, de bőven kárpótol ezért a falu szépsége.

KŐRISPATAK *(Crişeni)*

Kőrispatak egy kis hegyi falu Bözödújfalu és Énlaka között, amelyet a 2000-ben megnyitott egyedülálló **szalmakalap múzeuma** miatt kezdenek egyre többen megismerni (a múzeum általában nyitva van, hé mégsem, a kocsmában lehet érdeklődni vagy Szőcs Lajost keresni). Erdély néhány más falujához hasonlóan Kőrispatak 19 éve szalmatárgyak készítéséből él (és a napig hordják a praktikus fejfedőket a nyári mezei munkák alatt). Ennek a hagyománynak a fenntartását és méltó megmertetését határozta el néhány évvel ezelőtt a Szőcs család. A falu egyik szép régi házát rendbe hozták, és itt nyitották meg Romániában készített valamennyi szalmakalaptípust bemutató múzeumot. A hagyományok továbbadására is gondolva a múzeum mellett nyaranta májustól augusztus végéig **kézműves tábort** is szerveznek, ahol szalmatárgyak készítésétől kezdve a hímzésig mindenféle kézműves mesterséget lehet tanulni a falu lakóitól. Legalább öt-hat fős csoportok jelentkezhetnek a Szalmakalapkészítők Hagyományőrző Egyesületénél (Szőcs Lajos, 150. sz. ház, tel: 0266-204-922/46, e-mail: lajosbi@freemail.hu). Szállást és étkezést egy frissen újított vendégházban tudnak biztosítani, esténként pedig egy cigánybanda biztosítja.

A ROVÁSÍRÁS

A rovásírást – amelyet a magyarok még Ázsiából hoztak magukkal – leginkább a közép-ázsiai ótörök írásmóddal áll rokonságban. Európán belül Magyarországon maradt fenn a legtovább ez az írásmód, a Székelyföldön egy-egy helyen egészen a 16. századig használták. A betűjeleket eredetileg fába karcolták, méghozzá jobbról-balra haladva, a héber vagy az arab íráshoz hasonlóan. Mivel a fa erezete miatt a vízszintes és a görbe formákat nehéz lenne bevésni, a rovásírás kerüli az ilyen vonalakat. A jelek egyben dekoratív hatásúak is, ezért gyakran használták díszítésre. A Székelyföldön található, kőbe vésett rovásírásos emlékek magyar nyelvűek, és minden betűjel egy hangnak felel meg. A leghíresebbek Székelyderzsen, Bögözön, Homoródkarácsonyfalván, Énlakán, és Dálnokon találhatók.

a jó hangulatot (a teljes ellátás, szállás és képzés fejenként naponta 10 dollár).

Kőrispatak másik érdekessége a Küsmöd-patak medrében található, **különös formájú kavicsok**, amelyeket a gyorsfolyású patak alakított ki az évszázadok folyamán. A múzeum udvarán a táborozók által gyűjtött kövekből rögtönzött kiállítás látható.

Aki Marosvásárhely felől érkezik, annak Erdőszentgyörgynél kell letérni, és Bözödújfalun keresztül jut el Kőrispatakra. Télen mindig kérdezzük meg, hogy járhatóak-e az utak mielőtt elindulunk. Marosvásárhelyről és Székelyudvarhelyről naponta egy-egy busz jár Kőrispatakra.

Szállás

Egyéren a felújított, 22 személyes, közös fürdőszobás ***vendégházban***, vagy (egész évben) ***magánházaknál*** lehet megszállni fejenként 5 dollárért. 2002 nyarától kétszemélyes faházak kiadását is tervezik, és kempingezési lehetőség is közös fürdőszobával körülbelül 2 dollárért. A szállással kapcsolatosan Szőcs Lajosnál lehet érdeklődni (lásd feljebb).

MÁRÉFALVA *(Satu Mare)*

A Székelyudvarhely és Csíkszereda között országúton fekvő Máréfalvát a **székelykapuk** rajongóinak nem szabad kihagyni a látnivalók közül. Igazi, galambdúcos székelykapuk valószínűleg ebben a faluban találhatók a legnagyobb gyűjtemény egész Székelyföldön (lásd még az *Énlaka és környéke* c. fejezetet feljebb és a Székelykapuk c. keretes írást), számos közülük védett műemlék. A kapuk közül tizennégy a 19. században készült, a legrégebbi 1858-ból való a katolikus plébánia kapuja), de az elmúlt évben is több mint harminc új faragott kapu készült. A falu egyik házában **kézműves tájház** működik (a könyv írásakor éppen felújítás alatt volt). A kapuk megmentéséért – elsősorban magukkal a tulajdonosokkal – folytatott nem mindennapi küzdelem irányítója a faluban Kovács Piroska (73. sz. ház, tel: 0266-245-008), aki a látogatókat szívesen körbevezeti a faluban, megmutatja a legszebb kapukat (sokuk az úttól távolabb, „rejtve" van), és elmeséli a kapufaragás történetét, technikáját, a felhasznált motívumok jelentését. Csoportoknak programok, kirándulások szervezésében is segít.

Székelyudvarhelyről sűrűn járnak buszok Máréfalvára.

Szállás

A faluban fejlett a ***faluturizmus***, fürdőszobás családi házakban szállásolják el a vendégeket, és étkezést is tudnak biztosítani. A faluturizmus szervezője Kovács Piroska (lásd feljebb).

HOMORÓDFÜRDŐ *(Băile Homorod)* ÉS SZENTEGYHÁZA *(Vlahiţa)*

Homoródfürdő és a közelében található **Kérulyfürdő** helyi jelentőségű székely fürdőhelyek, ahol a gyógyulni vágyók gyógyfürdőt vehetnek, és ásványvizet ihatnak. Homoródfürdőn új, elsősorban kezdőknek való **sípálya** is működik, felvonóval.

Szentegyháza igazi kultúrközpont, a környék zenei és népművészeti életének egyik megtartó ereje. A falu elején, az országút jobboldalán található **Múzeum Szállóban** kicsi, de nagyon érdekes **néprajzi kiállítás** látható. A faluban évtizedek óta működik a messze földön híres Gyermek Filharmónia, amelynek kórusában és szimfonikus zenekarában a falu és a környék gyermekei szerepelnek, óriási sikerrel. A zenekar Romániában és Magyarországon rendszeresen fellép, és minden nyáron megrendezik Szentegyházán a háromnapos **Filharmónia Napokat**. A népzenei hagyományok fenntartása érdekében

Erdély útikönyv

Egy könyv alapvető tipográfiai eleme a betű. Mindkét könyvhöz talpas betűcsaládot választottak. Az Erdély útikönyv betűméretei kisebbek, mint a szépirodalmi könyvekben szokásos, a sorköz is sűrű. Az egy sorban szedett betűk szabályát a két hasábbal, az oldalon elhelyezhető sorok korlátját a kis könyvmérettel sikerült szabványosra hozni. A szövegen belül előforduló három betűnagyság inkább zavaró, mint segítene a különböző tartalom elkülönítésében. A kiemelések félkövér, félkövér dőlt betűkkel nem sikerültek kellően hatásosra, ez részben annak is az eredménye, hogy a betűtípus, betűnagyság, sorköz kombinációja eleve egy sötétebb foltként hat az oldalon, a kiemelések ebben eltűnnek. A Nagy-Britannia könyv betűje vékonyabb és a látnivalók ismertetésénél nagyítót igénylően kicsi. Utóbbi esetben az oldal három hasábot tartalmaz.

A könyvekben esztétikai és olvashatósági szempontból fontos a szöveges és az üres részek aránya. A szedéstükör és a margók nagysága alapján a vizsgált útikönyvek egy-egy oldalát zsúfoltnak minősítenénk. A vágási oldalon és a lábnál a margó 0,8 cm. A Nagy-Britannia útikönyv esetében ez alól kivételt képeznek az egész oldalas és a kifutó képek. Szintén ebben a könyvben a szedéstükrön kívül is előfordulnak széljegyzetek. Az Erdély útikönyv ilyen „szabálytalanságot" nem enged meg magának, de ez nem feltétlenül előnye. Mindkét könyvben a belső oldal belső margói igen keskenyek, de nem felelnek meg az „ukrán margó" kritériumainak, a könyveket széttörés nélkül lehet olvasni.

Úgy tűnik, az útikönyvek oldalait hatékonyan kell információkkal kitölteni, de törekedtek a zsúfoltság mérséklésére. Mindkét könyvben használtak élőfejet a tartalmi egységek feliratozására (verzál betűvel) és a vágási oldalhoz igazított pagina megjelenítésére, az élőfejet vékony lénia választja el a főszövegtől. A betűköz ritkítása miatt a fejléc elegánsabbra sikerült a Nagy-Britannia útikönyvben. Az Erdély útikönyvben a könyvoldal zsúfoltságának, a szöveges rész monotonitásának oldására a következő praktikákat vetették be: van tizenkilenc keretes írás egy-egy vonalas rajzzal, huszonnyolc térképvázlat számozott látnivalókkal. A keretes írások és a térképek megtalálását a tartalomjegyzékben felsorolásuk segíti. A Nagy-Britannia útikönyv egy mesekönyv szépségével vetekszik. Ez a könyv előnye és hátránya is egyben: néha elveszítjük az olvasás fonalát az – olykor az oldalpáron átfutó – ábrákhoz, képekhez tartozó aláírások, keretes írások, folyószöveg között.

Mindkét könyvben a sorok tompán kezdődnek. Bekezdések használata a tartalom jellege és a rövid sorok miatt nehéz is lenne. A Nagy-Britannia útikönyvben az országrészek bevezetői egyszerű, szürke, három sort átfogó iniciáléval kezdődnek.

A Nagy-Britannia útikönyvben az egyenletes szóközök létrehozására – a rövid sorhosszúság miatt helyesen – lebegő sorvégek módszerét választották. Ennek hatására a tömbös szedés egyes helyeken nem szép, adódnak nagyon rövid sorok. Ezt még tovább erősítette, hogy használták az alakos képek szöveggel körbefuttását, esetenként ez az olvashatóságot nehezíti. Az Erdély útikönyvben „sorkizárással” oldották meg a sorvégek egyenletes végződését, ennek hatására előfordulnak nagyobb rések, a sorvégi elválasztójelek a betűkkel egyenrangúak.

A Nagy-Britannia útikönyvben a fejléc lénia alatt színes kifutó jelek segítik a zárt könyv vágási oldalán az egyes tartalmi elemek közötti tájékozódást. Az Erdély útikönyvben a településeket kettős lénia keretezi alul és felül.

Összegzés

Mindkét útikönyv használható arra a célra, amire létrehozták. A könyvek különbözőségére a legtöbb esetben az ár magyarázatul szolgálhat. Az Erdély útikönyv bruttó ára 3.000 forint, a Nagy-Britannia útikönyv 9.800 forintba kerül. A Nagy-Britannia útikönyvben a tipográfiai eszközök széles skáláját alkalmazták, amitől a könyv valóban művészeti értéket képvisel, az olvashatóságot azonban még lehetett volna jobban előtérbe helyezni, érvényesülhetett volna a „kevesebb néha több” elv. Az Erdély útikönyv szerényebb költségvetése nem szolgál kellő magyarázattal az esztétikai hibákra.